

« După ce va veni (solul), tu să ascuți toate cuvintele lui cu socotință și cu luare aminte, sau de vor fi bune sau rele, sau blinde sau aspre. Toate să le ții în mintea ta și nimic dintr-insele să nu uiți, și nici să te bucuri mult că va spune cuvinte bune, nici iar să te minii că va spune și va zice cuvinte de rău. Ci-l întreabă de toate cu blindețe și cu smerenie și, după ce-ți va răspunde că: « Ce mi-a zis stăpînul meu, toate le-am grăit, atunci tu să nu-i mai răspunzi nici un cuvînt împotriva, că de vei mai răspunde ceva, nimic nu vei folosi. Că cuvîntul este ca vîntul: dacă iese din gură nici într-un chip nu-l mai poți opri și măcar de te-ai căi și ziua și noaptea, nimic nu vei folosi. Ci dacă-și va da solul solia, iar să-l trimiți să-l petreacă cu cînte pină la gazdă... »¹.

N-au ieșit oare aceste sfaturi din propria experiență a domnului? E greu de presupus că un călugăr avea experiența sau cunoștințe exacte de modul de primire al solilor și putea să dea sfaturi în consecință. În experiența curții, în schimb, ceremonialul primirii solilor constituia o tradiție și era cunoscut în chip practic. De aceea, sfaturile despre primirea și trimiterea de soli sînt izvorite dintr-o practică voievodală. Se arată ținuta demnă și impunătoare ce trebuie să aibă și domnul și boierii, « împodobiți frumos », la sosirea solului, se recomandă să fie găzduiți departe de palat și de grădinile în care voievodul se poate plimba cu sfetnicii lui. Se dă, de asemenea, sfatul ca solul să nu fie zăbovit mai mult de două, trei zile, timp necesar pentru a se odihni, pînă la prezentarea soliei. Între timp domnul și boierii trebuie să se pregătească pentru primirea oficială a solului în divan, la ziua sorocită:

« și să te împodobești și tu cu haine frumoase... Și să ieși cu mare slavă să sezi în jețul tău... și sfetnicii tăi cei bătrîni să șază pe scaunele lor, unde li este locul și li se cade. Iar boierii cei tineri să fie împodobiți cum se cuvine și să stea toți, de-a rîndul, împrejurul tău... Deci să alegi dintr-inșii cîțiva oameni vrednici și să-i trimiți să cheme solul, să-și dea solia »².

Nu pare de loc probabil ca un călugăr să fie preocupat de asemenea forme exterioare, de pompă pămîntească. Pe el îl interesează sufletul, desfăcut cit mai mult de trup, și ideea de Dumnezeu, care trebuie să primeze și să treacă înaintea oricărei alte preocupări.

După primirea soliei, domnului i se recomandă să se sfătuiască cu boierii săi asupra răspunsului, ce urmează să-l dea solului. Și aici se remarcă un raționament, care nu putea să fie spontan emis, fără o experiență a faptelor. I se spune anume viitorului domn să nu creadă că își pierde prestigiul, dacă cere sfatul boierilor, fiindcă meritele unui lucru întocmit după sfat bun se răsfrîng numai asupra domnului, după cum ponoasele unei acțiuni greșite, inițiată numai de domn, nu cade pe boieri, ci numai pe el:

« ... dacă se tocmeste sfatul bine și cum se cade, lauda și pohvala domnului este peste toată lumea, iar sfetnicii și boierii întru nimica nu se pomenesc, și zic toți: « Harnic, și vrednic și înțelept domn este acesta, și vrednic de a se pomeni și de a se fericii în toate lucrurile lui ». Iar de se va zminti sfatul și nu va fi sfat bun și cu chibzuială, nimeni nu va învinovăți pe sfetnici, nici pe boieri, ci numai pe domn și vor zice: « Acesta este domn nebun și nu i se cade lui să fie între domni... »³.

Nu se prea vede ce interes avea un călugăr « să apere » pe boieri și nici ce pregătire și experiență îl putea ajuta să îndrumeze atît de sigur și logic pe un viitor domn. Sfatul acesta, ca și altele, nu are nici o legătură cu mentalitatea și viața călugărească. Continuarea în aceeași chestiune e

¹ *Înscăpăturile*, ed. N. Iorga, p. 199.

² *Ibidem*, p. 198—199.

³ *Ibidem*, p. 201.